

ЦЕНТЪР ЗА ОБУЧЕНИЕ – БАН

1000 София
ул. „Сердика“ № 4
<http://edu.bas.bg>

email: tdc-phd@cu.bas.bg
тел.: 02 987 31 67
02 979 52 60

Основна информация:

Име на курса: ПАЛЕОСЛАВИСТИЧНА БИБЛЕИСТИКА

Лектор: проф. д-р Веселка Желязкова

Телефон: +359895494293

Имейл: vzhel@abv.bg

Хорариум: 30 уч. часа

Анотация:

Курсът по палеославистична библеистика има за цел да въведе докторантите в основните проблеми, свързани с възникването, превода и рецепцията на библейските текстове в славянската средновековна традиция. В рамките на курса се представя общ преглед на историята на библейския текст в Древността – основните етапи в развитието на старозаветната и новозаветната текстова традиция, ключовите ръкописни свидетелства и проблемите на текстовата критика, разгледани с оглед на значението им за славянските преводи. Особено внимание се отделя на кирило-методиевската традиция, на развитието на старобългарските библейски преводи и на тяхната по-нататъшна рецепция в южнославянския и източнославянския свят. Славянската ръкописна традиция се разглежда чрез съчетаване на хронологичен и проблемен подход, като акцентът е поставен върху дискуссионните и все още нерешени въпроси в областта на палеославистичната библеистика. Курсът включва семинарна работа с основни издания на старозаветни и новозаветни текстове, както и със славянски ръкописи и преводи, с цел запознаване на участниците със съвременното състояние на изследванията и основните методи за работа с библейски текстове.

Тематично съдържание на курса (кратко описание по теми или модули):

- Тема 1. Палеославистична библеистика: предмет, задачи и основни направления на изследване.
- Тема 2. История на библейския текст в древността: основни етапи и текстови традиции.
- Тема 3. Старозаветният текст: еврейска традиция, Септуагинта и ранни преводи.
- Тема 4. Новозаветният текст и основните проблеми на новозаветната текстова критика.
- Тема 5. Библейският канон и неговото формиране в християнската традиция.
- Тема 6. Кирило-методиевската мисия и началото на славянските библейски преводи.
- Тема 7. Старобългарските преводи на библейските книги: езикови и текстологически особености.
- Тема 8. Славянската рецепция на старозаветните текстове през Средновековието.
- Тема 9. Славянската рецепция на новозаветните текстове през Средновековието.
- Тема 10. Южнославянска и източнославянска ръкописна традиция на библейските текстове.
- Тема 11. Основни ръкописни свидетелства и издания на славянските библейски преводи.
- Тема 12. Съвременни методи и перспективи в палеославистичната библеистика: текстология, дигитални ресурси и интердисциплинарни подходи.

ЦЕНТЪР ЗА ОБУЧЕНИЕ – БАН

1000 София
ул. „Сердика“ № 4
<http://edu.bas.bg>

email: tdc-phd@cu.bas.bg
тел.: 02 987 31 67
02 979 52 60

Форми на обучение и оценяване:

- ✓ Присъствено или дистанционно;
- ✓ Курсова работа или презентация по дадена тема и събеседване.

Компетентности, придобити в резултат на обучението (3-5 точки):

- ✓ Познаване на основните етапи в историята и развитието на библейския текст и неговите текстови традиции;
- ✓ Умения за работа със славянски библейски ръкописи и основни издания на старозаветни и новозаветни текстове;
- ✓ Способност за анализ на езиковите и текстологическите особености на старобългарските библейски преводи;
- ✓ Познаване на кирило-методиевската традиция и развитието на славянската библейска рецепция през Средновековието;
- ✓ Основни компетентности за прилагане на съвременни текстологически и дигитални методи в палеославистичните изследвания.

Литература:

- Алексеев, А.А. О греческой основе славянских библейских переводов. – *Palaeobulgarica*, 1984, № 1, с. 3-22.
- Алексеев, А. А. Текстология славянской Библии. Санкт-Петербург, 1999.
- Алексеев, А.А. Филологические критерии выявления библейских переводов Св. Мефодия. – *Полата књигописъная*, 14-15, 1985, с. 8-14.
- Евсеев И. Е. Очерки по истории славянского перевода Библии. Петербург, 1916.
- Михайлов А. В. Опыт изучения текста кн. Бытия пророка Моисея в древнеслав. переводе. Варшава, 1912;
- Добрев, Ив., К. Мирчев. Евангелие. – В: Кирило-Методиевска енциклопедия. Т. 1. София, 1985, с. 632-645.
- Карачорова, И. Към въпроса за Кирило-Методиевския старобългарски превод на Псалтира. – В: Кирило-Методиевски студии. Кн. 6. София, 1989, с. 130-245.
- Карачорова, И. Паримейник. - В: Кирило-Методиевска енциклопедия. Т. 3. София, 2003, с. 101-105.
- Карачорова, И. Псалтир. - В: Кирило-Методиевска енциклопедия. Т. 3. София, 2003, с. 409-417.
- Николова, Св. Проблемът за издаването на небогослужебните български средновековни текстове на Стария завет.– В: Старобългарският превод на Стария завет. Под общата редакция и с въведение на Св. Николова. Т. 1. Р.Златанова. Книга на Дванадесетте пророци с тълкувания. София, 1998.
- Пенев, П. Апостол. – В: Кирило-Методиевска енциклопедия. Т. 1. София, 1985, с. 93-101.
- Пенев, П. Към историята на Кирило-Методиевия старобългарски превод на Апостола. – В: Кирило-Методиевски студии. Кн. 6. София, 1989, с. 246-316.

ЦЕНТЪР ЗА ОБУЧЕНИЕ – БАН

1000 София
ул. „Сердика“ № 4
<http://edu.bas.bg>

email: tdc-phd@cu.bas.bg
тел.: 02 987 31 67
02 979 52 60

-
- Славова, Т. Библейски преводи. – В: История на българската средновековна литература. Съст. А. Милтенова. София, 2008, с. 91-101.
- Славова, Т. Преславската редакция на Кирило-Методиевия старобългарски превод превод. – В: Кирило-Методиевски студии. Кн. 6. София, 1989, с. 15-129.
- Славова, Т. Старозаветни книги в славянската ръкописна традиция. София, 2022.
- Христова-Шомова, И. Служебният апостол в славянската ръкописна традиция. Т. 1. София, 2004. Т. ?. София, 2012.
- Garzaniti, M. Die altslavische Version der Evangelien. Forschungsgeschichte und zeitgenössische Forschung. Köln–Weimar–Wien, 2001.
- Mac-Robert, C.M. The Textual Tradition of Church Slavonic Psalter up to the Fifteenth Century. – In: Interpretation of the Bible. Ljubljana-Sheffield, 1998, p. 921-942.
- Thomson, F. The Slavonic Translation of the Old Testament. – In: Interpretation of the Bible. Ljubljana-Sheffield, 1998, p. 603-903.